

שיחה לעם

רעיון תמציתי לפרשת השבוע - מהרבי מליובאוויטש

ה'חוק' שבכל המצוות

מציאות אחת עם האבן שעליה היא חקוקה (בניגוד לאותיות הכתיבה), כך המצוות העל-שכליות, חוקים, קשורות עם עצם הנשמה וקיומן נעשה מתוך קבלת עול וציות מוחלט לרצון הבורא, מבלי כל התערבות של השכל האנושי המוגבל. בעדות ומשפטים, לעומת זאת, המצוות אינן 'נקיות' מהתערבות שכלית, ומשום כך קשה לקיימן בכניעה ובקבלת עול מוחלטת לקב"ה.

לאור האמור ניתן להבין דבר נוסף. כשקוראים את הפסוק המופיע בתחילת פרשתנו, עולה השאלה: מדוע נאמר "זאת חוקת התורה" בנוגע לפרה אדומה, ולא "זאת חוקת הטהרה" או "חוקת הפרה" (בדומה לקרבן הפסח - "זאת חוקת הפסח")?

אלא, בניסוח זה טמונה הוראה כללית השייכת לקיום המצוות: יש לקיים את כל מצוות התורה מתוך ביטול וקבלת עול¹! כשם שמצוות פרה אדומה נעשית ללא כל הבנה שכלית, כך עלינו לקיים את כל המצוות ("זאת חוקת התורה") מתוך התבטלות מוחלטת לה'.

נכון אמנם שחלק גדול ממצוות התורה מובנות בשכל אנושי, בכל זאת עלינו לקיימן מתוך תחושה של ביטול וקבלת עול - "חוקה חקקתי גזירה גזרתי ואין לך רשות להרהר אחריה". זאת, מכיוון שאף לאחר שחלק מהמצוות ירדו ו'התלבשו' בשכל נברא - נשארו במהותן ובשורשן 'חוקים'.

קיום המצוות מעצם הנשמה יכול לבוא רק בכוחו של משה רבנו. לפיכך כותבת התורה "ויקחו אליך" - למשה, למרות שבפועל אלעזר הכוהן התעסק בפרה האדומה - כי הכוח לעבודת פרה אדומה מגיע ממשה.

כך גם בדורות המאוחרים יותר, יכול יהודי לקיים את מצוות התורה באופן של 'חוקים' - מעצם הנשמה - בכוחו של משה רבנו דווקא²; ועד שבעשיית הפרות האדומות בזמן בית-המקדש השני השתמשו באפר הפרה שעשה משה במדבר. גם בפרה האדומה העשירית שיעשה המלך המשיח - ישתמשו באפר פרתו של משה רבנו, וכן תהיה לנו במהרה בימינו.

(עליפי לקוטי שיחות חלק ד)

מ צוות התורה נחלקות לשלוש קבוצות: משפטים, עדות וחוקים. 'משפטים' אלו מצוות הגיוניות ופשוטות שגם השכל האנושי מחייב לקיימן; כמצות כיבוד אב-ואם¹. 'עדות' אלו מצוות שהשכל מצד עצמו אינו מחייב את קיומן, אלא שלאחר שהתורה ציוותה עליהן - ביכולתנו להבין את טעמן; כמצות סוכה ופסח שנקבעו כזכר ליציאת-מצרים. 'חוקים' אלו מצוות על-שכליות שאינן מובנות כלל בשכל האדם; כמצוות שעטנז.

פרשת חוקת נפתחת במצוות פרה אדומה, מצוה המהווה סמל למצוות שאין להם טעם שכלי. אפילו שלמה המלך, החכם מכל האדם, שהצליח לעמוד על טעמיהן של כל המצוות כולל החוקים הבלתי הגיוניים, כשהגיע למצוות פרה אדומה וביקש לעמוד על טעמה - לא עלה בידו, באומרו: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני"².

מצוות פרה אדומה נבדלת משאר המצוות בכך שלא זו בלבד שאין בה כל הבנה שכלית (כשאר החוקים), אלא אף יש בה דבר והיפוכו: **מטהרים** בה את הטמא, וברזמנית - על-ידי פעולת טהרה זו - **נטמא** הכוהן המטהר.

בתורת החסידות מבואר³ כי המצוות כולן, למרות חילוקיהן ברמת ההבנה, הן רצונו של הקב"ה באותה מידה ויש לקיימן ללא תלות בסיבה שכלית. אלא שלפועל, המצוות מהסוג של משפטים ועדות הן כפי שהצטמצמו והתלבשו בשכל נברא, ואילו המצוות ה'חוקיות' **נשארו במהותן** כפי שהן למעלה מהבנה שכלית.

זו הסיבה שבקיום חוקי התורה מתקשר היהודי עם עצמותו יתברך, שכן, קיומן של מצוות אלו לא מתבסס על היגיון ושכל אלא נובע מעצם הנשמה.

הדברים עולים בקנה אחד עם המבואר בספרים⁴ ש'חוקים' הוא מלשון חקיקה, וכשם שהחקיקה היא

¹ כדברי חז"ל "אילמלא לא ניתנה תורה - היינו למדין צניעות מחתול וגזל מנמלה..." (מסכת עירובין דף ק' סוף עמוד ב').

² במדבר רבה פרשה י"ט פסקה ג', ועוד. רק למשה רבנו אמר הקב"ה "לך אני מגלה טעם פרה" (כמבואר במקומות אחרים שלא היה זה הסבר רציונלי; אלא שמצד ביטולו העצמי של משה - הרגיש בגלוי את בחינת הרצון העצמי. ראה בגוף השיחה הערה 6: לקוטי שיחות חלק ח"י שיחה א').

³ ראה לקוטי שיחות חלק ג' פרשת משפטים [ובחלק ט"ז פרשת משפטים שיחה א'].

⁴ לקוטי תורה תחילת פרשתנו (נ"ו, א'). וראה גם על פרשת בחוקותי (מ"ה, א' ואילך).

⁵ ראה לקוטי תורה הנ"ל. ראה גם במפרשים על התורה.
⁶ ראה רש"י תחילת פרשת חוקת: "לעולם היא נקראת על שמך" (של משה).